

2.Басовський М.З., Ківа М.С. Явище взаємодії між генотипом і середовищем у молочному скотарстві // Вісник Білоцерків. Держ. Аграр. Ун-ту. – Біла Церква, 1998. – Вип. 7, ч. 1. – С. 137–141.

3.Преобразование генофонда пород / М.В. Зубец, Ю.М. Карасик, В.П. Буркат и др.; Под ред. М.В. Зубца. – К.: Урожай, 1990. – 352 с.

Исследованиями установлено влияние взаимодействия “генотип–среда” у животных украинской красно–пёстрой и чёрно–пёстрой молочных пород. Тёлки с высокой частью наследственности по голштинской породе имеют более низкие показатели роста и развития в сравнении с животными с низкой частью крови по голштинам.

It is shown the influence of interaction of “genotype – enviroment” of animals of Ukrainian Red and White and Black and White dairy cattle. The heifers with for the most part of heredity of Holstein have low growth and the development compare with for the low part of heredity of Holstein.

УДК 631.52:633.2/4

ПРИСКОРЕНЕ ВИРОЩУВАННЯ НАСІННЯ КОЗЛЯТНИКУ СХІДНОГО

В.С. Савенко

ТОВ “Мар’янівське” Тернопільської області

В.І. Гноєвий, В.О. Мохотонко

Інститут тваринництва УААН

Подано результати вивчення впливу різних способів сівби козлятнику східного на насінневу продуктивність цієї культури

козлятник східний, насіннева продуктивність, звичайний рядковий, широкорядний, квадратно–гніздовий способи сівби

Дефіцит насіння козлятнику східного стримує його масове впровадження у виробництво.

Харкевич С.С. [5] дослідив, що козлятник східний в умовах Київської області вирізняється високою насінневою продуктивністю. В одній китиці утворюється до 34 плодів. У середньому на плід припадає 2,4 насінини (максимум 8), із масою 1000 насінин – 8 г. З 1 га можна зібрати до 1,0 т насіння і засіяти ним 50 га. Харкевич С.С. для прискореного розмноження насіння козлятнику східного розробив кілька методів його розмноження: ранньовесняний широко-рядний безпокровний спосіб сівби із зменшеною вдвічі нормою висіву; квадратно-гніздовий, розсадний і вегетативний (кореневими і стебловими живцями). Останні три способи вимагають розмноження у розсадниках, на невеликих площах, але затрати праці при цьому швидко окуповуються, оскільки насінники закладають раз у 10–15 років.

Медведєв П.Ф. [4], Абрамов О.О., Петросян Ш.Х., Стаднічук Н.О. [1], Абрамов О.О. [2], провели у різних зонах і в різні періоди детальне вивчення прискорених методів вирощування насіння козлятнику східного, а саме:

широкорядний спосіб сівби з нормою висівку 7–10 кг/га, квадратно–гніздовий, розсадний, розмноження кореневими або стебловими живцями.

Проте у науковій літературі немає єдиної думки щодо раціонального способу сівби козлятнику східного на насіння. У зв'язку з цим нами було досліджено три найбільш перспективних способи прискореного вирощування насіння цієї культури.

Методика досліджень. Дослідження проведено у ТОВ “Мар’янівське” Тернопільського району Тернопільської області у 1995–1999 рр. за методикою Доспехова Б.А.[3]. Використовували три способи сівби насінників цієї культури:

- 1) звичайний рядковий: ширина міжрядь – 15 см. Норма висіву – 4 млн. схожих насінин на гектар (28 кг/га);
- 2) широкорядний: ширина міжрядь – 45 см. Норма висіву – 1 млн. схожих насінин (7 кг/га);
- 3) квадратно–гніздовий: схема розміщення гнізда – 45 х 45 см. Норма висіву – 0,4 млн. схожих насінин (2,8 кг/га) [3]

Результати досліджень. Встановлено, що створення насінників козлятнику східного широкорядним і квадратно–гніздовим способом сівби дало змогу вже у рік сівби на кожному гектарі насінника економити 21,0 і 25,2 кг насіння. За такої сівби витрати насіння козлятнику східного зменшилися у 4 і 10 разів порівняно з рядковою сівбою.

У наших дослідках у зоні достатнього зволоження західного Лісостепу насіннева продуктивність козлятнику східного залежала від площі живлення на другому, третьому і четвертому роках життя. З п'ятого року за рахунок самозагущення (вегетативне розмноження) врожайність насіння вирівнювалась (табл. 1).

1. Вплив способів сівби на насінневу продуктивність козлятнику східного в роки користування насінником, т/га

Спосіб сівби	Роки користування					Всього за 4 роки	+ – до контролю	
	1995	1996	1997	1998	1999		т/га	%
Звичайний рядковий (контроль)	0,194	0,275	0,213	–	0,142	0,824	–	–
Широкорядний	0,217	0,518	0,379	–	0,184	1,298	0,474	57,5
Квадратно–гніздовий	0,227	0,515	0,420	–	0,200	1,362	0,538	65,3

Кількість стебел, суцвіть бобів та насінин у насінниках козлятнику східного змінювалась залежно від способів сівби. Найвищої маси 1000 насінин козлятнику східного досягнуто на насінниках квадратно–гніздової сівби з розміщенням гнізд 45 х 45 см. (табл. 2).

Для отримання високих і сталих врожаїв насіння козлятнику східного потрібно багато світла, тепла і оптимальної кількості вологи. Найкраще використання цих факторів, насамперед, можливе за належної густоти травостою та кількості генеративних стебел у ньому.

2. Дія способів закладки насінників козлятнику східного на складові їх продуктивності

Спосіб сівби	Висота рослин, см	Кількість, шт.				Маса 1000 насінин
		генеративних стебел	суцвіть на стеблі	бобів на стеблі	насіння в бобі	
Рядковий	139	15	4	105	2,6	6,7
Широкорядний	143	14	5	158	3,0	7,8
Квадратно-гніздовий	145	10	5	171	3,5	8,6

Зріджений травостій краще освітлюється сонцем, тому козлятник східний інтенсивніше цвіте, утворює довші китиці з більшою кількістю квіток, краще запилюється комахами і більше зав'язує бобів. Так, на насіннику козлятнику східного другого року користування на 1 м² квадратно-гніздової сівби утворився на 1 стеблі 171 біб, що в 1,6 раза більше, ніж на контролі – рядкова сівба. Крім того, на такому посіві насіння відзначалося найкращими кондиційними якостями. Маса 1000 насінин становила 8,6 г, тоді як на рядкових посівах – на 1,9 г менше. На рядкових посівах воно було менш виповнене (див.табл. 2).

Вирощування насінників козлятнику східного протягом 4 років на насіння показало, що найвищий його збір був на варіантах широкорядної та квадратно-гніздової сівби. За згаданий період на цих варіантах зібрано на 0,474 і 0,538 т/га насіння більше, ніж на посівах рядкової сівби (табл.1).

Висновки. На підставі проведених досліджень можна зробити висновок, що при дефіциті насіння козлятнику східного у зоні достатнього зволоження західного Лісостепу при дотриманні всіх вимог агротехніки його вирощування найкраще закладати насінники квадратно-гніздової сівби (45 x 45 см). Ці насінники можна використовувати протягом 4–5 років на насіння і забезпечити його збір на 65,3 % вищий, ніж із насінників рядкової сівби за цей період.

Бібліографічний список

- 1.Абрамов О.О., Петросян Ш.Х., Стаднійчук Н.О. Сільфій пронизанолистий і козлятник східний у виробництві України.– Ужгород, 1994 – С.20–46.
2. Абрамов О.О. Козлятник – від інтродукції до виконання. – К.: Наукова думка, 1996 – 138 с.
3. Доспехов Б.А. Методы полевого опыта.– М.:Колос, 1974.– 416 с.
4. Медведев П.Ф. Ускоренное размножение многолетних трав.– Л.:Колос, 1978 – 15 с.
5. Харкевич С.С. Полезные растения природной флоры Кавказа и их интродукция на Украине.– К.:Наукова думка, 1996.–299 с.

Изучено влияние разных способов посева козлятника восточного на семенную продукцию этой культуры.

Effect of different ways of goat's rue sowing on seed production of this culture has been studied.